

De Stemming van 22 januari 2017

Sinds half december zien we weinig verschuivingen in onze weekpeilingen. In tegenstelling tot enkele andere peilingen waar we grote en ook nog politiek gezien onverklaarbare, verschuivingen zien. (Zo zou volgens TNS-Nipo tussen 19 december en 13 januari de PVV 6 zetels zijn gedaald en de VVD 6 zetels gestegen, terwijl bij I&O dat op 14 januari nog niet het geval was, maar pas na 15 januari gebeurde en bij de Politieke Barometer en EenVandaag is bij deze twee partijen in die periode amper wat veranderd). Het enige dat wij zien is dat na de forse groei van de PVV sinds de verkiezing van Trump en het proces van Wilders, er een lichte terugval is. De PVV staat nu nog wel 9 zetels voor op de VVD.

De uitspraak van Rutte op 15 januari over het zeker niet regeren met de PVV, heeft, zoals we ook hieronder verder zullen laten zien, op dit moment weinig electoraal effect. Ik verwacht dat pas na de start van de debatten het duidelijk gaat worden wat voor de kiezers de kernvragen worden bij de verkiezingen, wat de invloed is van deze uitsluiting en die van de SP met de VVD en wat dat gaat betekenen voor de electorale voorkeuren.

zetels	TK2012	15-1 2017	22-1 2017	Versch. t.o.v. vorige	Versch met TK2012	Eerste Kamer
PVV	15	34	33	-1	18	9
VVD	41	23	24	1	-17	13
CDA	13	16	16		3	12
D66	12	14	14		2	10
GroenLinks	4	16	16		12	4
SP	15	11	11		-4	9
50PLUS	2	10	10		8	2
PvdA	38	10	10		-28	8
ChristenUnie	5	5	5			3
Partij voor de Dieren	2	4	4		2	2
SGP	3	3	3			2
DENK		2	2		2	
VNL		1	1		1	
Forum voor Democratie		1	1		1	
Andere partij						1
Totaal	150	150	150			75
VVD+PvdA	79	33	34	1	-45	21
VVD+CDA+D66	66	53	54	1	-12	35
VVD+PVV	56	57	57		1	22

Afgelopen zondag heeft Mark Rutte voor het eerst uitgesproken dat de VVD na de verkiezingen zeker niet met de PVV te gaan regeren. De vraag is wat dit electoraal voor hem en de VVD betekent.

Kiezers van D66, PvdA en GroenLinks vinden het een goede stap van Rutte. Die van de PVV vinden dat absoluut niet. Onder de VVD-kiezers is een kleine meerderheid die het een goede stap van Rutte vindt.

Bijna drie kwart van de kiezers denkt echter dat als Rutte het goed uitkomt hij toch na de verkiezingen met de PVV gaat regeren. Alleen onder de VVD-kiezers is dat een minderheid. Nog een bewijs dat het met de geloofwaardigheid van Rutte niet goed gesteld is. Dat bleek ook bij ons onderzoek van twee weken geleden waar 56% hem een draaikont vond. Dat zal het effect van deze uitspraak over het niet regeren met de PVV verminderen.

percentage mee eens	Allen	Huidig stemgedrag							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks	50PLUS
Geen enkele partij moet vooraf een andere partij uitsluiten om te regeren	58%	91%	55%	57%	33%	18%	43%	22%	80%
Ik vind het een goede stap dat Rutte de PVV uitsluit om mee te gaan regeren	37%	2%	53%	36%	64%	84%	49%	72%	18%
Als het Rutte goed uitkomt gaat hij toch met de PVV regeren	71%	88%	41%	68%	55%	67%	92%	71%	82%

Electoraal gezien heeft de VVD weinig kans dat het veel kiezers van de PVV zal (terug-)halen. Wel is uit de onderstaande tabel te halen dat deze opstelling de kans dat potentiële kiezers van D66, PvdA en GroenLinks op de VVD gaan stemmen vergroot.

Verandert het uitsluiten van de PVV de kans dat u bij de verkiezingen VVD stemt?

verticaal gepercenteerd	Allen	Huidig stemgedrag							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks	50PLUS
Vergroot	9%	2%		7%	23%	9%	0%	9%	2%
Verkleint	9%	21%		7%	2%	2%	1%	0%	10%

Mocht de PVV de grootste worden dan vindt 39% dat de VVD toch met de PVV in zee moet gaan. Naast de PVV-kiezers vindt ongeveer de helft van de VVD-kiezers dat.

Mocht de PVV de grootste worden, vindt u dan dat de VVD toch met de PVV moet gaan regeren?

verticaal gepercenteerd	Allen	Huidig stemgedrag							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks	50PLUS
Ja	39%	76%	46%	35%	4%	3%	9%	11%	66%
Nee	47%	17%	38%	50%	74%	94%	73%	82%	23%
Weet niet/geen antwoord	14%	7%	16%	15%	22%	3%	18%	7%	11%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Het unieke aan deze verkiezingen is dat er een tweestrijd is op rechts, tussen Rutte en Wilders, waarbij er ook nog een grote kans is dat als de PVV de grootste wordt, Wilders toch geen premier wordt. Het valt te verwachten dat er ook een andere lijsttrekker zich in deze strijd gaat mengen. Maar op dit moment is het niet duidelijk wie dat zal zijn. Pas nadat de eerste debatten zijn geweest zal dat waarschijnlijk duidelijk worden. Uit de onderstaande tabel is goed op te maken hoe verdeeld deze scores nu zijn.

Heeft u deze lijsttrekker liever als premier dan Mark Rutte?

percentage die deze lijsttrekker liever dan Mark Rutte wil	Allen	Huidig stemgedrag							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks	50PLUS
Pechtold	35%	4%	15%	17%	97%	59%	38%	80%	27%
Asscher	34%	8%	12%	14%	52%	94%	43%	71%	25%
Buma	33%	27%	9%	82%	28%	20%	33%	34%	42%
Klaver	33%	9%	9%	14%	58%	42%	56%	97%	17%
Roemer	25%	28%	0%	4%	20%	14%	88%	35%	31%
Wilders	24%	88%	0%	3%	1%	0%	10%	0%	26%

Het RTL-debat vervult historisch gezien een zeer belangrijke rol bij de start van de campagnes. Op dit moment is het onduidelijk wie, naast Wilders en Rutte meedoen aan dat debat. Dit zijn de voorkeuren van de kiezers ten aanzien van die deelnemers.

RTL4 wil een debat organiseren met kandidaten die geschikt zijn voor het premierschap. Hier wensen ze slechts 4 kandidaten voor uit te nodigen. Welke kandidaten vindt u dat er hier met elkaar in debat moeten gaan? (4 kandidaten aanvinken)

verticaal gepercenteerd	Allen	Huidig stemgedrag							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLnks	50Plus
Mark Rutte	75%	57%	97%	86%	92%	90%	52%	80%	51%
Geert Wilders	65%	92%	67%	57%	60%	51%	51%	35%	73%
Sybrand Buma	54%	53%	59%	86%	41%	31%	37%	34%	52%
Lodewijk Asscher	52%	40%	53%	53%	61%	99%	49%	71%	39%
Alexander Pechtold	49%	28%	62%	52%	93%	70%	44%	60%	26%
Jesse Klaver	37%	29%	22%	23%	48%	36%	48%	84%	29%
Emile Roemer	30%	49%	20%	13%	4%	13%	75%	20%	37%
Henk Krol	10%	25%	5%	5%	1%	2%	7%	3%	61%
Gert-Jan Segers	6%	7%	1%	6%	0%	3%	2%	1%	14%
Weet niet/geen mening	5%	3%	3%	4%	1%	1%	8%	3%	3%
Totaal	383%	383%	389%	385%	400%	396%	373%	391%	385%

Ten aanzien van een drietal inhoudelijke zaken, die deze week in het nieuws kwamen zijn vragen gesteld. Dan zien we grote meerderheden bij de onderstaande drie actuele vragen.

Deze week kwamen in Davos de top van het internationale bedrijfsleven en wereldleiders bijeen op het World Economic Forum. Jeroen Dijsselbloem heeft de multinationals hier aangesproken op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid om net als ieder ander gewoon belasting te betalen en deze niet langer te ontduiken. Wat vindt u?

verticaal gepercenteerd	Allen	Huidig stemgedrag							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLnks	50Plus
Het is goed voor de BV Nederland als multinationals weinig belasting betalen	11%	14%	22%	13%	9%	10%	3%	2%	3%
Nederland moet in samenwerking met andere landen een einde maken aan belastingontwijking van multinationals	80%	79%	65%	82%	91%	86%	84%	88%	94%
Weet niet/ geen mening	9%	8%	13%	6%	1%	3%	14%	10%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Deze week hebben de werkgevers gezegd dat ze de ontslagvergoeding van werknemers af willen schaffen en deze om willen zetten tot een scholingsbudget. Wie ontslagen wordt krijgt geen ontslagvergoeding meer maar enkel geld voor om- of bijscholing. De werknemersorganisaties zijn daar fel tegenstander van. Ze vinden dat de ontslagvergoeding overeind moet blijven en dat ook werkgevers een verantwoordelijkheid hebben bij om- en bijscholing. Wat vindt u?

verticaal gepercentreerd	Allen	Huidig stemgedrag							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLnks	50Plus
Mensen die ontslagen worden moeten niet langer een ontslagvergoeding krijgen. Dit moet worden omgezet in om- of bijscholingsgeld	13%	12%	34%	19%	13%	7%	3%	2%	8%
Mensen die ontslagen worden verdienen een ontslagvergoeding. De werkgevers zijn zelf mede verantwoordelijk voor om- of bijscholing van werknemers	79%	79%	60%	69%	75%	89%	90%	91%	88%
Weet niet/geen mening	8%	9%	6%	12%	12%	4%	7%	7%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Asscher pleit dit weekend voor een nationaal akkoord van links-progressieve partijen en vakbonden om flexibele arbeid met nog meer kracht terug te dringen en vast werk en zekerheid weer tot de norm te verheffen. Wat vindt u?

verticaal gepercentreerd	Allen	Huidig stemgedrag							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLnks	50Plus
Het is een goed idee als vakbonden en partijen de handen ineenslaan om werk weer zekerder te maken en in te zetten op vaste banen	71%	70%	39%	74%	60%	91%	95%	88%	91%
Tijdelijk werk en nulurencontracten zijn een gegeven. Het is een slecht idee om dat terug te willen dringen	21%	21%	54%	23%	35%	7%	3%	9%	7%
Weet niet/geen mening	7%	9%	7%	2%	4%	2%	2%	3%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%